

Brigádní generál Karel Václav PETŘÍK

* 16. 8. 1885 Nezdice

† 8. 7. 1957 Praha

Služebně nejstarší předválečný československý brigádní generál vyrůstal v rodině nižšího státního zaměstnance na železničních stanicích jihozápadních Čech. Po ukončení školní docházky studoval střední hospodářskou školu v Roudnici nad Labem, kterou ukončil v červenci 1907 zkouškou dospělosti a poté pokračoval ve studiu na Hospodářské akademii v Táboře. Ale po ukončení prvního ročníku byl povolán k výkonu prezenční služby v rakousko-uherské armádě, kterou si odbyl jako jednoletý dobrovolník u *Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 7*; když dokončil školu důstojníků v záloze byl povýšen do hodnosti *Kadett*. Po vykonání vojenské služby se vrátil ke studiu na tábořské akademii, jakmile ji úspěšně absolvoval, byl povolán k cvičení ve zbraní u *Ladwehr-Infanterie-Regiment*

Nr. 19 ve Lwówě a povýšen do první důstojnické hodnosti.

Vzhledem k tomu, že si splnil své povinnosti vůči vojenské správě, požádal o povolení k vystěhování do Ruska, kde na jaře 1912 začal pracovat jako agronom, později jako vrchní hospodářský úředník na velkostatku u Kyjeva. Pro Karla Petříka, podobně jako pro ostatní dosud vyhledávané odborníky v Rusku, se stal osudným začátek první světové války, neboť rázem se stali občany nepřátelského státu, kterým hrozila internace, i proto si česká kolonie v Kyjevě prosadila zřízení České družiny v rámci ruské armády, do jejíž řad 30. srpna 1914 vstoupil i Petřík, nejdříve jako voják, ale již 12. září mu byla uznána důstojnická hodnost z rakousko-uherské armády, a proto byl jmenován do ruské hodnosti *podporučík*.

Před odchodem na frontu v říjnu 1914 byl Petřík přidělen k první rotě České družiny, která byla přidělena jako průzkumná jednotka k *44-oj pěchotnoj divizii* v prostoru

haličského Tarnówa. Zde se zúčastnil řady rozvědek; velmi krátce po příchodu na frontu už vedl samostatné akce, v nichž dosáhl řady úspěchů. Ruské velení opakovaně ocenilo jeho činnost udělením vyznamenání, například v prosinci 1915 řádem *Početnoje georgijevskoje orudie*, protože „*V době rozvědky..., máje pod velením 18 lidí výzvědné služby, vzal do zajetí oddělení strážní ochrany nepřítele v počtu 1 důstojníka a 40 vojáků, nepřehlížeje na jejich houževnatý odpor.*“

V únoru 1915 byl Petřík odeslán k léčení do Kyjeva, po měsíci pak na zdravotní dovolenou na Jaltu, odkud se v květnu vrátil k České družině; od srpna velel její 1. rotě a od 12. října 1915 nově vzniklé 6. rotě, která byla nasazena na frontu až 20. prosince u *10-go arméjského korpusu*. Také tentokrát Petřík zaznamenal bojové úspěchy. Při reorganizaci Československého střeleckého pluku v polovině května 1916 byl Petřík jmenován velitelem 2. roty nového 2. čs. střeleckého pluku, s nímž působil v prostoru Baranovičů a později na řece Jaseldě. V polovině července 1916 rota přešla v podřízenost *1-go Turkestanského korpusu* až do jara 1917, kdy byla odeslána na odpočinek do oblasti Rovna. Tehdy byl Petřík povýšen do hodnosti *poručík*.

V červnu 1917 se zúčastnil Kerenského ofenzívy, jež skončila prolomením nepřátelské linie v památné bitvě u Zborova. I když byl lehce raněn, zůstal Petřík u jednotky a během ústupu od Tarnopole dokonce převzal velení II. praporu 2. čs. střeleckého pluku. Již jako zástupce velitele pluku byl vyslán do kursu pro velitele praporů v Borispolu, aby si doplnil své vzdělání. 25. března 1918 sice zatímně převzal velení pluku, ale po deseti dnech byl vystřídán poručíkem Janem Srovým a stal se opět zástupcem velitele. Koncem dubna byl jmenován velitelem 1. náhradního pluku Husitského.

Počátek bojů s bolševiky po přepadení československým transportů na sibiřské magistrále zastihl Petříkův pluk v okolí Penzy. Během bojů penzenské skupiny Petřík postupně působil jako velitel předvoje skupiny, velitel města Samary a velitel samarského úseku. Po spojení všech československých jednotek na magistrále byl Petřík 15. srpna 1918 jmenován velitelem 9. čs. střeleckého pluku, jenž vznikl z jeho 1. náhradního pluku Husitského. Krátce poté mu byla udělena hodnost plukovníka. S plukem se zúčastnil bojů na povolžské frontě, v květnu a v červnu 1919 velel skupině československých a ruských jednotek na „manském úseku“. Na podzim se v rámci 3. střelecké divize, určené jako zadní voj československých jednotek, s plukem zúčastnil posledních bojových akcí proti bolševikům.

V červnu byl jmenován velitelem 29. lodního transportu legií na lodi *Protesilaus*; která je dopravila do Vencouvru, odtud přešli po železnici kanadské území, aby 18. července se nalodili na britskou loď *Minnekahda*. Po devítidenní plavbě se vrátili do Evropy. Zde je čekal ještě incident s německými sociálními demokraty, kteří československé legionáře obviňovali ze snahy pomoci Polákům v jejich tehdejší boji se sovětským Ruskem. Dělnické milice násilně otevřeli zvláště zapečetěné vagony se zbraněmi, jejichž značnou část si přivlastnili. A tak až 4. srpna se transport přes severní Bavorsko dostal na československé hranice.

Po krátké dovolené se plukovník Petřík sice vrátil k pluku, jenž už byl dislokován v mírové posádce v Mostě jako Pěší pluk 9 Karla Havlíčka Borovského, ale již 21. prosince 1920 byl jmenován velitelem Pěší brigády 2 v Chomutově, 30. května 1921 pak Pěší brigády 10 v Písku. Jeho nadřízení si na něm cenili „*přímý charakter, velmi*

svědomitý, obětavý důstojník, který se snaží rozšířit své vojenské vědomosti. Velmi dobrý vlastenec". Taková hodnocení se pak v podstatě pravidelně opakovala až do poloviny 30. let: „Pevné přímočaré a vážné povahy, která mnohdy dělá dojem drsnosti, ačkoliv má velmi dobré a ušlechtilé srdce. Ačkoliv má soukromým studiem získané veliké odborné vědomosti, nedovede je ústně dosti výrazně přednésti..."

V Praze se Karel Petřík koncem prosince 1922 oženil s dcerou ředitele písecké občanské záložny Annou Brtníkovou a v únoru 1924 se jim narodil syn Václav. Mezitím, v červenci 1923, díky dosavadnímu pozitivnímu služebnímu hodnocení, byl jmenován do první generálské hodnosti. Také absolvoval Informační kurs pro generály a plukovníky v Milovicích, v listopadu 1923 pak podobný kurs ve Versailles a v květnu 1925 ve Válečné škole v Praze.

Při oslavách 28. října 1924 v Písku generál Petřík údajně „vybízel vojsko k odpadu od staré víry temnoty, katolíky nazýval papeženci a dokonce i tu neomalenost pronesl, že katolíci touží po monarchii“, jak psal tehdejší tisk. Generál se bránil: „V mé řeči 28. října nevyzýval jsem nikoho, nejméně vojsko, aby odpadlo od víry. Slovo katolíci v mé řeči vůbec nebylo. Uvedl jsem pouze, že staří spojenci imperialismu a papežství hledí stávající jim nepřátelské poměry zvrátit ve svůj prospěch. Nepronesl jsem slov, že katolíci touží po monarchii. Mluvil jsem o odkazu Žižkově, který vedl a nabádal názor k svornosti a jednotnosti atd.“

Od března do prosince 1926 byl generál Petřík zatím pověřen velením 5. divize v Českých Budějovicích, poté převzal funkci zástupce Zemského vojenského velitelství v Praze, kde působil téměř dvanáct let. Zatímco armádní generál Josef Bílý o svém podřízeném uvedl: „Pevné a přímočaré povahy s velmi dobrými vojenskými vlastnostmi. Méně reprezentativní v mírových poměrech a méně výřečný. Jako zástupce zemského vojenského velitele vyhověl velmi dobře. Vzhledem k jeho vojenské hodnotě bude ve válce velmi způsobilý vésti vyšší jednotku.“ Náčelník hlavního štábu armádní generál Ludvík Krejčí vyslovil pochybnosti: „Těžce vyjadřuje svá rozhodnutí a myšlenky. Nevím, zda pro tyto vady by mu pro válku svědilo velení divize.“ S tím názorem koresponduje vyjádření dalšího Petříkova nadřízeného - armádního generála Sergeje Vojcechovského, který v listopadu 1937 konstatoval: „Průměrné nadání, duševně málo pružný, postřeh zvláště rychlý není ... Jako zástupce ZVV byl upotřebitelný. Hodí se rovněž pro kteroukoliv funkci administrativní.“

Když zostření mezinárodní situace vyvolalo potřebu zabezpečení československých státních hranic, vzniklo z podnětu Hlavního štábu čs. branné moci 15. května 1938 v rámci Zemského vojenského velitelství v Praze také velitelství Skupiny 1 v Rakovníku s úkolem ochrany hranic od Aše až po Teplice. Jejím velitelem byl ustanoven právě generál Petřík. Velitel Hraničního pásma XI. divizní generál Emil Linhart v říjnu 1938 o činnosti svého podřízeného uvedl: „Uplatnil se ve své funkci celkem dobře, projevoval vždy snahu splnit co nejlépe úkol na něj vložený“, současně konstatoval, že způsobilost k velení vyšší jednotce „nepřichází zatím v úvahu.“

Mezitím se velitelství Skupiny 1 přesunulo z Rakovníka do Kladna, kde po 15. březnu 1939 nechal generál Petřík zničit veškerý písemný materiál, „peníze a psací stroje“ rozdal „proti potvrzení důstojníků a rotmistrům svého štábu“, takže Němcům „zbyly jen dvě prázdné pokladny“. K 1. lednu 1940 byl penzionován a odstěhoval se do Písku, kde se zapojil do domácího odboje, respektive byl ve spojení se skupinou

plukovníka Vlka a s parašutisty v okolí Protivína. Podle výpisu z dálnopisu klatovského gestapa byl generál Petřík „dne 4. VI. 1942 při jedné akci zatčen pro podezření z protiněmecké činnosti jako velitel vojenské ilegální skupiny pro jižní Čechy. Z této skupiny bylo popraveno 7 důstojníků“. Z německého vězení byl propuštěn po šesti týdnech a asi čtyř výslechů, a to nepochybně díky své manželce, která nejen kontaktovala své pražské známé, ale shromáždila takovou peněžní částku, že mohla uplatit kompetentní německé úředníky. I taková byla protektorátní realita. (Poválečné vyšetřování v Písku a později Kárným výborem MNO vyvrátilo podezření ze spolupráce jeho manželky s gestapem a SD.)

Po propuštění generál Petřík vytvořil vlastní odbojovou skupinu, která se později podílela na přípravách k ustanovení Revolučního národního výboru v Písku. V květnu 1945 na výzvu rozhlasu si obstaral auto „a odjel z Písku ihned se synem a několika mladými muži na pomoc Praze s nasazením života, neboť bylo nám projet před Dobříš úsekem obsazeným SS-many. Byli jsme první skupina, která tímto úsekem prorazila, neboť všichni, kteří jeli tudy před námi byli Němci zadrženi a povražděni“. V Praze se zúčastnil obrany Malé Strany společně se synem, který se poté podílel obsazení československého pohraničí v rámci Zpravodajské brigády, jejímž členem byl od jara 1945.

Vzhledem ke svému věku (dosáhl šedesáti let) a nově přijatým směrnicím byl generál Petřík k 1. září 1945 dán do výslužby. Krátce poté si podal žádost o „dodatečné povýšení“, protože „od roku 1923, kdy jsem byl jmenován brigádním generálem, byl jsem soustavně při povyšování opomíjen... Toto opomíjení, které pokládám za křivdu, zavinilo osobní nepřátelství generála Syrového, který si tímto způsobem vyrovnával se mnou účty ze Sibiře z doby první světové války. Nepřízeň generála Syrového k mé osobě vznikla při jeho jmenování velitelem dobrovolnických vojsk na Rusi, protože bylo generálu Syrovému donešeno, že jsem kritizoval toto jmenování jako pochybné, pro duševní nepohyblivost generála Syrového, ač jsem mu jinak přiznával vojenskou statečnost. Tato nepřízeň vzrostla, když jsem mu dvakrát písemně poděkoval za velení plukem, protože jsem nemohl souhlasit s rozkazy, které vydal z neinformovanosti a které byly v úplném rozporu s rozkazy mnou vydanými. Že mi pak musel dát za pravdu a své rozkazy odvolat, nepřispělo ovšem k zlepšení vojenského poměru...“ Ani poté kýženého povýšení nedosáhl (přesto používal na své korespondenci záhlaví „Div. gen. VÁCLAV PETŘÍK“).

V této době byl zvolen místopředsedou Svazu osvobozených politických vězňů a stal se i předsedou branné komise Československé strany národně socialistické (členy byli např. generálové Josef Pešek, Rudolf Smetánka, Miloš Žák aj.). Tím pochopitelně ještě více vyvolal pozornost jak vojenského obranného zpravodajství, tak Státní bezpečnosti. Zvláště pak v září 1947, kdy ve Svobodném slově publikoval kritické stanovisko k projevu poslance, předsedy branné komise Ústavodárného národního shromáždění a generálního tajemníka KSČ Rudolfa Slánského „o důsledné očistě armády“ (který otisklo Rudé právo). Generál Petřík byl jako obvykle ve svém úsudku hodně osobní a ostrý ve své argumentaci: „Nevím, kde sehnal p. Slánský tolik vojenských zkušeností, že se může tak odborně a kriticky zmiňovat o naší velmi dobře připravené armádě a schopném (ba velmi!) důstojnickém sboru. Vždyť ta jeho partyzánská činnost, byla-li vůbec nějaká, ho ještě neopravňuje k tomu, aby se stal mentorem našeho vojska. V jeho článku napadení důstojníci ze západní armády, neb z dřívější, důstojníci

domácího odboje, se vyznamenali heroickou statečností a obětavostí již od roku 1939, zatímco on - v dalekém tehdy ruském zázemí - jen a jen politikařil, ba dokonce do roku 1941 proti duchu našeho národního odboje.“

Tentokrát ministerstvo národní obrany ještě konstatovalo, že „nebylo shledáno důvodů“ pro stíhání generála Petříka před soudem, respektive kárným výborem, ale již 26. února 1948 byl zatčen a umístěn do vyšetřovací vazby na Pankráci. Pravděpodobně přičiněním sociálně demokratického renegáta a spolubojovníka z československých legií z první světové války Zdeňka Fierlingera byl Petřík 4. srpna 1948 propuštěn z vyšetřovací vazby. Dnem zatčení mu byla zastavena výplata důchodu (vrácena v roce 1951), a proto musel nastoupit do práce na státním statku v Bubovicích u Berouna, kde mohl vykonávat jen pomocné práce zemědělského dělníka. V květnu 1949 byl zatčen jeho syn, který se z vězení vrátil až v červnu 1954. Zemřel v naprostém zapomenutí a synova snaha o jeho „rehabilitaci“, respektive o povýšení in memoriam po listopadu 1989 zůstala nevyslyšena ...

PhDr. Zdeněk Vališ

Nechovejme se ani jako potenciální „černí pasažéři“, ani jako velikášští snílci. Jsme v NATO malá země a malou zemí i zůstaneme. NATO to o nás ví a očekává, že se budeme snažit, abychom byli „malí, ale šikovní“. NATO od nás nečeká nabýskané divize a letouny x-té generace. Právem ale očekává, že to, co přinášíme, bude mít svoji hodnotu. Dovolte mi zde citovat z Ministerské směrnice 2000, která je jakousi biblí NATO pro plánování v současném i nastávajícím období:

„Pro většinu zemí Aliance se snižuje potřeba udržování velkých sil, určených k obraně národních teritorií, a zvyšuje se potřeba moderně vyzbrojených, mobilních, dobře vybavených a zabezpečených sil, rozmístitelných mimo vlastní území, které jsou připraveny účinně reagovat na celou škálu nepředpokládaných úkolů.“

Toto je jedno ze zrcadel, do kterého se musíme dívat, když uvažujeme o naší současné i budoucí armádě.

*Z vystoupení ministra obrany Ing. Jaroslava Tvrdíka
na velitelském shromáždění 5. 11. 2001*